

Medal Keplerus Ellipsis dla Ks. Prof. Michała Hellera

Najwyższe wyróżnienie Stowarzyszenia Astronomia Nova przyznawane za postawę godną naśladowcy Johannesesa Keplera w zakresie zgłębiania i upowszechniania wiedzy o Wszechświecie

Ks. Prof. Michał Heller

Laudacja. Stowarzyszenie Astronomia Nova (AN) postanowiło uhonorować medalem Keplerus Ellipsis jednego z najwybitniejszych współczesnych uczonych – Księdza Profesora Michała Hellera. Michał Heller łączy w swojej osobie postać wybitnego kosmologa, filozofa, matematyka oraz teologa. Uosabia On szlachetną jedność owych nauk, której tradycja sięga renesansu i która bliska była Keplerowi – patronowi AN. Z takim zestawem kompetencji, w obecnych czasach, jest Ksiądz Profesor jedynym wysokiej klasy uczonym na świecie, który w każdej z tych dziedzin wyznaczył oryginalne i kreatywne nowe kierunki przyjęte z uznaniem przez międzynarodowe środowisko naukowe.

Na dorobek Ks. Prof. Hellera składa się ponad 1000 publikacji naukowych, w tym około setki pozycji książkowych. Aktywność

naukowa i dydaktyczna Księdza Profesora przez lata związana była z Papieską Akademią Teologiczną, od roku 2009 przekształconą w Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie. Szczególne zaś miejsce w sercu Księdza Profesora zajmowała ziemia tarnowska i Tarnów, gdzie się urodził, mieszkał przez większość życia i wykładał na Wydziale Teologicznym, którego był pierwszym Dziekanem. Bliskość ziemi małopolskiej sercu Księdza Profesora została odwzajemniona przyznaniem przez Polską Akademię Umiejętności Nagrody im. Erazma i Anny Jerzmanowskich, co miało miejsce w grudniu 2022 roku w komnatach Zamku Królewskiego na Wawelu. Jednak obszar oddziaływania Jego wyjątkowej osobowości nie ograniczał się tylko do środowiska inteligencji Małopolski, lecz promieniował na całą Polskę oraz poza jej granice. Wszędzie tam, gdzie przebywał: w Katolickim Uniwersytecie w Louvain w Belgii, na Uniwersytetach w Oksfordzie, Cambridge i Leicester, Catholic University of America w Waszyngtonie, żeby wymienić tylko kilka co ważniejszych miejsc na świecie, kontakt z jego osobą nie pozostawał bez wpływu na pracujących tam kosmologów i filozofów.

Dowodem Jego wyjątkowego wkładu w rozwój współczesnej kosmologii, filozofii i teologii jest przyznanie mu licznych prestiżowych nagród. Jest pierwszym i jedynym, co należy podkreślić, Polakiem uhonorowanym Nagrodą Templetona. Całą kwotę nagrody przeznaczył na utworzenie Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych w Krakowie, w którym zapoczątkowane przez Niego dzieło kontynuują Jego uczniowie. Do innych najważniejszych nagród należą: Nagroda im. Hugona Steinhausa, Nagroda im. Ks. Józefa Tischnera, Super Wiktor Specjalny. Za swe zasługi został odznaczony: Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Medalem św. Jerzego i Orderem Orła Białego. Na ich tle medal Keplerus Ellipsis jest czymś niepozornym, niemal błahym, lecz jestem przekonany, że Czcigodny Laureat z właściwą sobie wrażliwością odczuje w nim wyraz podziwu i uznania płynący z serc przyjaciół, uczniów i sympatyków zrzeszonych w AN.

Warto w tym miejscu podkreślić, że Ksiądz Profesor Michał Heller jest człowiekiem o wysokiej kulturze osobistej oraz zawsze był i wciąż pozostaje (mimo licznych zaszczytów, które go spotykają) człowiekiem skromnym, chętnie dzielącym się swą ogromną wiedzą

z innymi. Centralne miejsce w Jego licznych dorobku publikacyjnym zajmują pozycje popularyzujące trudne zagadnienia kosmologii, fizyki, matematyki i filozofii. W odróżnieniu od większości popularnych pozycji książki i artykuły Księdza Profesora są subtelne, nietrywialne i jako wynik wielu lat głębokich przemyśleń w dostępny sposób odkrywają istotę matematyczności materialnego świata dając odbiorcy ich treści poczucie obcowania z czymś wielkim i absolutnie fundamentalnym. Krzewienie wiedzy astronomicznej i rozbudzanie fascynacji Kosmosem jest też głównym celem AN, dla którego osoba Księdza Profesora zawsze będzie wzorem, a Jego dokonania na tym polu – niedościgłym celem.

Czcigodny i Dostojny Laureacie Medalu Keplera, kieruję wyrazy największego uznania dla osiągnięć i osoby Księdza Profesora. Życzę Księdzu Profesorowi dalszych wspaniałych sukcesów naukowych i dużo zdrowia.

(Prof. Marek Biesiada, Narodowe Centrum Badań Jądrowych w Warszawie)

Astronomia Nova (www.astronomianova.org) jest stowarzyszeniem powołanym do istnienia w roku 2009, czterysta lat od ukazania się epokowego dzieła *Astronomia Nova* Johanna Keplera. AN zrzesza specjalistów różnych dziedzin, którzy swoją działalnością próbują rozpoznawać tajniki przyrody i eksplorować Kosmos w zgodzie z duchem Keplera.

Medal Keplerus Ellipsis został stworzony dla honorowania z poziomu AN osób, które z pasją oddają się działalności naukowej i oświatowej w zakresie astronomii i dziedzin jej służebnych. Medal ustanowiono w roku 2021, w 450-tą rocznicę urodzin Keplera.

Medal Keplerus Ellipsis wyraża esencję dzieła *Astronomia Nova* Johanna Keplera, mianowicie fakt, że planety okrążają Słońce po orbitach eliptycznych. Centralny symbol graficzny na awersie to jedyny symetryczny rysunek w dziele *Astronomia Nova*. Przedstawia Słońce i fragmenty orbit Ziemi i Marsa. Rysunek służył Keplerowi dla zilustrowania rozumowania dowodzącego praw ruchu planet. Sformułowanie *Sol omnia regit* ma symbolizować Keplerowe olśnienie, że Wszechświat jest fizyczny, a nie matematyczny. Bryła medalu nie jest płaska, lecz ma kształt lekko ściętego stożka. Taki

kształt medalu symbolizuje potrzebę penetracji trzeciego i dalszych wymiarów przy poszukiwaniu prawd przyrodniczych. Symbolizuje też fakt, że do prawd o przyrodzie dochodzi się na przestrzeni tysiącleci. Apoloniusz z Pergii tnąc stożek płaszczyzną otrzymał elipsę, ale wcale nie przeczuwał jaką ona kiedyś w przyszłości zrobi karierę. Aleksandryjska Hypatia rysując elipsę patykami na piasku, nieśmiało przeczuwała, że jeśli Ziemia miałaby okrążać Słońce, jak chciał tego już Arystarch z Samos, to raczej po elipsie niż po okręgu. Kepler podniósł elipsę do rangi kosmicznego "sacrum".

Elipsa króluje na rewersie medalu, w formie naśladowującej jej szkice w dziele *Astronomia Nova*. Oryginalny Keplerowy zapis "prawa elips" oraz równanie Keplera są dostępne dopiero po odwróceniu medalu. Jest to odzwierciedleniem prawidłowości, że na drodze do prawdy często przychodzi myślicielowi postawić coś "do góry nogami".

W zamyśle, medal Keplerus Ellipsis powinien stać na biurku roboczym – niczym rodzaj świecy, olśniewającej umysł myśliciela.

Awers i rewers medalu Keplerus Ellipsis

U honorowani medalem Keplerus Ellipsis

Ks. Prof. Michał Heller (Polska) – 2023

Prof. Virginia Trimble (USA) – 2021